

Ülkemizdeki Sermaye Piyasası Faaliyetleri

Sermaye Piyasası Faaliyetleri Nelerdir? Sermaye Piyasası Araçları Nerede Alınır ve Satılır? Yatırım Kuruluşunda Nasıl Hesap Açılabilir? Yeni Halka Açılan Şirketlerden Nasıl Pay Alınır? Portföy Yönetimi Nedir? Yatırım Danışmanlığı Nedir? Şimdi bu soruların cevaplarını detayları ile inceleyelim.

Sermaye piyasası orta ve/veya uzun vadeli fonların; sermaye piyasası araçlarının alım/satımıyla tasarruf sahiplerinden yatırımcılara aktarılmasını sağlar. Sermaye piyasası; fon arz edenler (bireysel, kurumsal ve nitelikli yatırımcı), fon talep edenler (tüzel kişiler ve yatırım fonları) ve aracılardan oluşur. Sermaye piyasası birincil piyasa ve ikincil piyasa olmak üzere ikiye ayrılır. Finansman ihtiyacını borçlanma veya özelleştirme yoluyla karşılamak isteyen devletin, borçlanma aracı çıkararak borçlanmak isteyen ve pay ihraç ederek sermayesine ortak olacak yeni kişi ve kurumlar arayan şirketlerin yatırımcılarla karşılaşacakları yer birincil piyasadır. Birincil piyasada para ve menkul kıymetler, devlet veya şirketler ile yatırımcılar arasında el değiştirir. Birincil piyasanın işlevleri; reel piyasaya kaynak sağlamak, riskleri dağıtmak, mülkiyeti tabana yayma, sermaye birikiminin oluşturulmasına katkı sağlama olarak sayılabilir.

İkincil piyasa; borsa ve tezgâhüstü piyasa olarak ikiye ayrılır. Borsalara kabul edilen standart ürünler, belirli kurallar çerçevesinde yatırım kuruluşları vasıtasıyla işlem görür. Tezgâhüstü piyasalarda ise, işlem gören ürünlerin belirli bir standartta olması beklenmez, işlemler doğrudan yatırım kuruluşları ile yatırımcılar arasında yapılır. İkincil piyasanın işlevleri; likidite, fiyatın belirlenmesi, borçlanma araçları için vadeyi belirleme olarak sayılabilir.

Yatırımcı, doğru şekilde ve zamanda alacağı bilgiyle almak istediği riski ve yatırım kararını kendisi belirler. Yatırım kararını etkileyebilecek bilgilerin yatırımcılar ile tam, zamanında ve doğru paylaşılmasına kamuyu aydınlatma denir. Sermaye piyasasında işlem yapmak için öncelikle yatırım kuruluşlarından birinde hesap açtırmak gerekir. Hesap açılırken yatırımcıdan kimlik ve adres bilgileri istenir, karşılıklı sözleşme imzalanır. Yatırım kuruluşuyla yapılacak sözleşme, posta ile, faksla veya internet sitelerinden kolaylıkla elde edilebilir. Bir kez hesap açtırdıktan sonra yatırım kuruluşlarında alım-satım işlemi; doğrudan başvuru veya yazılı talimatla, ya da telefon, interaktif telefon, faks veya internet gibi yöntemlerle gerçekleştirilebilir.

Yatırımcı bu hizmetten yararlanmak için yetkili kurumla portföy yönetim sözleşmesi imzalamalıdır. Kurum, yatırımcının almak istediği risk derecesine ve tercih ettiği yatırım araçlarına göre portföyü yönetir, ancak belirli bir getiriye garanti edemez. Portföy yönetim hizmetinin avantajı, kişiye veya kuruma özel olmasıdır. Yetkili kurumların hizmet aldığı araştırma kadrosu, yurtiçi ve yurtdışı piyasaları takip ederek yatırımların günün şartlarına uygun değerlendirilmesini sağlar. Ayrıca, profesyoneller tarafından alınan yatırım kararları, değişen piyasalarda hızlı hareket etme kabiliyeti sağlar.

Portföy yönetimi, birikimlerin para ve sermaye piyasalarında yatırımcı adına yetkili kuruluşlar tarafından belli bir ücret karşılığında yönetilmesidir. Bu faaliyet için yatırım kuruluşu veya portföy yönetim şirketinin Sermaye Piyasası Kurulundan yetki almış olmasına dikkat

edilmelidir. Portföy yönetimi hizmetini, aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri ve mevduat kabul etmeyen bankalar sunabilir.

Borsada işlem görmek üzere halka arz edilen şirket pay senetleri, yatırımcılar için yeni bir yatırım seçeneğidir. Şirketlerin halka açılabilmesi için izahname adı verilen, şirketi ve satmak istediği sermaye piyasası aracını ayrıntılı olarak tanıtan bilgileri içeren belgenin SPK tarafından onaylanması gerekir. Bu kapsamda, yayınlanan izahname, ihraç belgesi ve diğer kamuyu aydınlatma belgeleri, şirketi tanıma ve yatırım kararı alabilmek için önemli kaynaklardır. Halka arz hizmetini bu konuda yetkilendirilmiş yatırım kuruluşları sunmaktadır. Bunların dışındaki kişi ve kurumların herhangi bir şirkete ortaklık sağlama yönündeki tekliflerine itibar edilmemelidir.

Yatırımcı bu hizmetten yararlanmak için yetkili kurumla portföy yönetim sözleşmesi imzalamalıdır. Kurum, yatırımcının almak istediği risk derecesine ve tercih ettiği yatırım araçlarına göre portföyü yönetir, ancak belirli bir getiriye garanti edemez. Portföy yönetim hizmetinin avantajı, kişiye veya kuruma özel olmasıdır. Yetkili kurumların hizmet aldığı araştırma kadrosu, yurtiçi ve yurtdışı piyasaları takip ederek yatırımların günün şartlarına uygun değerlendirilmesini sağlar. Ayrıca, profesyoneller tarafından alınan yatırım kararları, değişen piyasalarda hızlı hareket etme kabiliyeti sağlar.

Yatırım danışmanlığı, belli bir ücret karşılığında, yatırımcılara sermaye piyasası araçları hakkında yazılı veya sözlü yorum ve yatırım tavsiyelerinde bulunulmasıdır. Bu faaliyet için ilgili yatırım kuruluşunun Sermaye Piyasası Kurulu'ndan yetkilendirilmiş olmasına dikkat edilmelidir.